

Найбільш цікавою у цьому напрямі виявилась робота кіноклубу, який створено при кафедрі. Відеотека кафедри нараховує близько 60 кінофільмів. В поточному навчальному році на засіданнях клубу, які проходять під девізом «Ми жили в ХХ столітті», будуть переглянуті та обговорені найбільш визначні фільми, які відбивають духовну атмосферу кожного з десятиріч.

До зовсім нових напрямів діяльності кафедри слід віднести роботу в рамках «Програми Кабінету Міністрів України по запобіганню торгівлі жінками та дітьми». На 1999 – 2000 н.р. розроблено «План проведення спільних заходів Дніпропетровського юридичного інституту МВС України з Дніпропетровською міською громадською організацією «Жіночий інформаційно-координаційний центр». Цей план передбачає силами творчої групи кафедри, яка займається проблемами насильства щодо жінок, провести серію тренінгів: «Попередження насильства щодо жінок», «Жіночі людські права», «Сучасна жінка в правовому полі», організувати конкурс плакатів «Жіноча доля» і т.і.

Внаслідок появи в закладах освіти системи МВС госпрозрахункових факультетів у виховній роботі виникла ще одна проблема – взаємовідносини курсантів та студентів. Найбільш вагомим внеском у розвиток дружби факультетів інституту стала зустріч у КВН між командами курсантів та студентів. Тренінги дівчат за «Програмою боротьби проти насильства щодо жінок» також проводяться спільно. Цього ж принципу дотримуються в інституті і при організації роботи гуртків, клубів, конференцій тощо. Ця робота вже приносить певні позитивні наслідки.

Таким чином, вище розглянуті форми виховної роботи, які апробуються викладачами кафедри, певною мірою сприяють підготовці правоохоронця, юриста ХХІ століття, який повинен бути не тільки висококваліфікованим фахівцем, а й всебічно розвинутою і гуманістично спрямованою людиною з широким кругозором, високим рівнем політичної та моральної культури.

Надійшла до редколегії 12.10.99

Т.О.Процких

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Знання, вміння та навички, їх наслідування від покоління до покоління, як відомо, - головна умова розвитку соціуму. В сучасному світі це вивело освіту в число пріоритетних сфер суспільної практики, вона стала «індикатором» прогресу та гарантією благополучного майбутнього. Саме освіта є нині і одним із головних «інструментів» соціальних, політичних та культурних змін в суспільстві. В свою чергу, бібліотека – невід'ємна частина

єдиного освітнього простору. Роль бібліотек в процесах освіти визначається тим, наскільки і якими саме шляхами вони мають можливість:

- сприяти реалізації програм основної (базової) освіти;
- забезпечувати здобуття інформації поза рамками навчальних закладів систематичним, цілеспрямованим та відповідним індивідуальним і груповим потребам своїх користувачів засобом.

Сучасний навчальний процес у вищих закладах освіти МВС України – це єдина узгоджена система творчої співпраці професорсько-викладацького складу, навчально-допоміжного персоналу, курсантів, слухачів, ад'юнктів й інших учасників, спрямований на передачу гуманітарної, соціально-економічної, правової та іншої інформації, її освоєння, сприйняття та вироблення навичок практичного застосування в будь-якій сфері людської діяльності, що потребує юридичного супроводження.

Багатоступенева структура юридичної освіти потребує забезпечення довузівської підготовки, вузівської освіти і післядипломного навчання.

Зрозуміло, що на різних сходинках освітніх рівнів інформаційні потреби учасників навчального процесу будуть значно відрізнятися. Робота бібліотеки вищого закладу освіти будується саме з урахуванням потреб різних категорій читачів.

Довузівська підготовка. На цій ступені читач – старшокласник, його інформаційні потреби окреслені необхідністю завершити обов'язкову середню освіту та одержати знання, які визначені юридичним профілем ліцею. Елементами системи забезпечення інформаційних потреб ліцеїстів є оптимальне комплектування книжкових фондів; формування інформаційної культури, яка включає бібліотечно-бібліографічні знання та комп'ютерну грамотність.

Курсанти (слухачі) вищого закладу освіти МВС України – багаточисельна та активна категорія читачів. Інформаційні потреби цієї категорії – навчальні. Забезпечення навчального процесу потребує наявності підручників, навчально-методичних матеріалів з усіх дисциплін, які вивчаються у ВЗО; бази загальнотеоретичних та спеціальних правових джерел, адаптованих до умов навчального процесу; багатоаспектного довідково-бібліографічного апарату.

Післявузівська підготовка. На цьому рівні читачами бібліотеки є магістри, ад'юнкти, докторанти. Ця категорія читачів займається науково-дослідницькою, науково-педагогічною роботою, тому їм необхідна інформація з методики наукових досліджень та вивчення конкретної проблеми. Для задоволення інформаційних потреб цієї категорії читачів у фондах бібліотеки повинні бути і юридичні першоджерела, і наукові фахові праці, і роботи іноземними мовах.

Викладачі ВЗО. Ця категорія читачів найбільш вибаглива, з різноманітними інформаційними потребами, які викликані їх безпосередньо уча-

стю у навчальній, науковій, науково-дослідній роботі. Комплектування фонду бібліотеки відбувається з обов'язковим урахуванням потреб цієї категорії читачів.

Пошук та вибір необхідної інформації полегшує використання комп'ютерів, в результаті підвищується якість і продуктивність праці бібліотекаря. Шляхом впровадження автоматизації в практику інформаційної роботи бібліотеки відбувається перехід на якісно новий рівень інформаційного забезпечення правоохоронців. Створення комп'ютерних баз даних за різними галузями права, нормативні бази даних, нові комп'ютерні технології дозволять прискорити процеси обслуговування читачів, зроблять бібліотеку більш доступною для фахівців – правоохоронців.

Враховуючи те, що бібліотека традиційно знаходиться в центрі організації навчально-наукового процесу вищого закладу освіти, на неї припадає значна частина зусиль з реформування освіти. Це потребує інтенсифікації бібліотечної роботи, підключення нових форм і методів – глибокого реформування бібліотечно-інформаційної справи. Все це спонукало співробітників бібліотеки Університету внутрішніх справ замислитись над тим, як створити чи впровадити систему, яка забезпечить масовий і більш ефективний доступ до сховищ інформації – своєї та інших бібліотек, та дозволить звільнити бібліотекарів від рутинної ручної праці.

Складність задачі полягає в тому, що Університет внутрішніх справ є вищим закладом освіти нового типу. Це багатопрофільний навчальний заклад з розгалуженою горизонтальною та вертикальною структурою. Університет забезпечує довузівську підготовку, вузівську освіту і післядипломне навчання; готує фахівців з 8 спеціальностей, серед яких правознавство; комп'ютерні системи обробки інформації та управління; правоохоронна діяльність; фінанси, бухгалтерський облік та аудит; прикладна соціологія.

Вся діяльність бібліотеки будується з урахуванням потреб різних категорій читачів: від ліцеїстів, курсантів, магістрів, ад'юнктів до викладачів, вчених; різноманіття тематики дисциплін, які вивчаються в університеті.

В структурі бібліотеки 5 відділів: обслуговування, довідково-бібліографічний, відділ комплектування, наукової обробки літератури, книгозбереження. Читачі мають можливість працювати в семи читальних залах (в т.ч. юридичному, для наукових працівників, періодики, комп'ютерному) та одержувати літературу на двох абонементях.

Наявність філіалів бібліотеки на факультетах, розташованих в різних районах м. Харкова, також філіалів університету в м.Євпаторія, Суми, Мелітополь та ін. створюють певні складності в обслуговуванні читачів. Вирішити цю проблему стало можливо за допомогою нових комп'ютерних технологій.

Сьогодні в бібліотеці автоматизується система обслуговування читачів, комплектування фондів, створюється електронний каталог, електронна картотека статей, функціонує база документів законодавства.

На концептуальному рівні ми плануємо створення системи у вигляді віртуального бібліографічного простору, який буде подано як сукупність інформаційних бібліотечних систем в форматі обміну. Реалізація цієї ідеї забезпечить:

- автоматизований обмін бібліографічними описами між бібліотеками (в т.ч. між вітчизняними та закордонними);
- одночасний доступ багатьох користувачів різних бібліотек, а також користувачів Інтернету до електронних каталогів бібліотек, які сконцентровані в мережі;
- автоматизовані технології міжбібліотечного обміну літературою;
- такі сучасні послуги, як електронне замовлення літератури;
- перехід на новий рівень у сфері бібліотечної обробки документів та поповнення фондів бібліотеки.

Переїзд у 1999 р. у нове приміщення, сприятливі умови для розміщення фондів та каталогів, розгортання взаємопов'язаного комплексу читальних залів, запровадження сучасного обладнання, автоматизація бібліотечно-інформаційних процесів дає змогу налагодити органічно з'єднану систему бібліотечної діяльності в сукупності всіх її функцій – комплектування, опрацювання, зберігання, обслуговування та інформування.

Оскільки бібліотека Університету внутрішніх справ є головним методичним центром по керівництву діяльності підвідомчих бібліотек мережі, вона потребує подальшого удосконалення їх діяльності у всіх сферах інформаційно-бібліографічного обслуговування читачів.

На порозі третього тисячоліття бібліотека вступає в новий інформаційний простір та буде нові принципи своєї діяльності з сучасною документальною та інформаційною базою, міцним фаховим колективом.

Надійшла до редколегії 13.10.99

*В.О. Росоха, канд. психол. наук,
Ю.О. Абрамов, д-р техн. наук,
С.П. Карлаш, канд. техн. наук*

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ХАРКІВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ МВС УКРАЇНИ

Одним із важливих напрямків роботи вищого закладу освіти є науково-дослідна діяльність, що здійснюється професорсько-викладацьким складом ВЗО.

У ХІПБ МВС України даний напрямок почав розвиватися з 1993 року. За цей час вченими інституту були закладені основи організації і проведення науково-дослідної роботи, досягнуті певні успіхи в підвищенні пожежної безпеки в Україні. Тільки за період із 1995 по 1999 рік в інституті було виконано 59 НДР. Сьогодні в інституті виконуються наукові дослідження з 29